

PERSPEKTYWNIK

KOALICJI WŁĄCZ CZYSTĄ ENERGIĘ DLA POLSKI

ROZSZERZONA ODPOWIEDZIALNOŚĆ PRODUCENTA. JAK WPROWADZIĆ?

Przedsiębiorcy są zainteresowani stworzeniem systemu, który pozwoli zwiększyć przydatność opakowań do recyklingu i ponowne wykorzystanie. - Chcemy wdrożyć unijne przepisy zgodnie z ich duchem, tworząc system przyjazny i transparentny dla jego użytkowników – w tym dla konsumentów” – mówi Krzysztof Baczyński, Przewodniczący Zespołu Regulacyjnego.

Istotą unijnej polityki odpadowej jest realizacja idei gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ), co ma pozwolić na znaczące zwiększenie ponownego użycia surowców. GOZ to z jednej strony duże oszczędności – brak potrzeby wydobycia, importu, przetwarzania nowych surowców, a z drugiej zyski – rozwój technologii i przedsiębiorstw zajmujących się ponownym wykorzystaniem surowców wprowadzonych już do obrotu. Wszystko oczywiście wpisuje się w działania na rzecz ochrony środowiska i powstrzymania tempa zmian klimatycznych.

ROP według ministerstwa

Pełne wprowadzenie rozszerzonej odpowiedzialności producenta (ROP) jest niezbędne dla realizacji GOZ. Obecnie skuteczny i dobrze zaprojektowany system ROP w naszym kraju dotyczy głównie sektora sprzętu elektrycznego i elektronicznego, głównie branży AGD. Przyszedł czas na odpady opakowaniowe; przedsiębiorcy są zainteresowani stworzeniem takiego systemu, który pozwoli zwiększyć ich przydatność do recyklingu i ponowne wykorzystanie zawartych w tych odpadach surowców.

O polskim podejściu do ROP w gospodarce odpadami opakowaniowymi dyskutuje się już od wielu lat. Niestety, stosowny projekt przepisów dopiero w sierpniu br. został opublikowany i przekazany do konsultacji przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska. Przedstawiona w projekcie koncepcja regulacyjna jest jednak niemożliwa do zaakceptowania przez przedsiębiorców. Obciąża się ich wyłącznie dodatkowymi kosztami i jednocześnie pozbawia wpływu na system zbierania i przetwarzania odpadów. Projekt ustawy nie realizuje unijnej dyrektywy, którą rzekomo ma wdrażać do polskiego porządku prawnego. Takie stanowisko przedstawili, w ramach konsultacji, Pracodawcy RP, strona pracowników i pracodawców Rady Dialogu Społecznego oraz liczne organizacje i porozumienia przedsiębiorców. Biznes ocenia projekt jednoznacznie negatywnie i apeluje do resortu klimatu i środowiska o cofnięcie się o krok, ponowny namysł nad systemem ROP, dialog z interesariuszami tego systemu, a następnie przedstawienie nowego projektu.

Koalicja „Włącz Czystą Energię dla Polski”, poprzez funkcjonujący w jej ramach Zespół regulacyjny ds. GOZ, chce wspomóc projektodawcę w wysiłkach opracowania nowych propozycji. **„Nasz pomysł na wprowadzenie ROP opiera się na współdziałaniu przedsiębiorców, samorządów oraz właściwych instytucji na szczeblu centralnym. Chcemy wdrożyć unijne przepisy zgodnie z ich duchem, tworząc system przyjazny i transparentny dla jego użytkowników – w tym dla konsumentów” – mówi Krzysztof Baczyński, Przewodniczący Zespołu Regulacyjnego.**

ROP według przedsiębiorców

Punktem wyjścia propozycji przedsiębiorców jest to, by jednoznacznie przesądzić to, iż środki pochodzące od wprowadzających wyroby w opakowania z tytułu ROP przeznaczyć wyłącznie na zadania określone w przepisach znowelizowanej dyrektywy sprawie odpadów. „Chodzi o selektywną zbiórkę odpadów, a następnie ich transport i przetwarzanie w celu osiągnięcia wymaganego poziomu recyklingu; dostarczanie mieszkańcom niezbędnych informacji w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami opakowaniowymi; gromadzenie danych i realizację obowiązków sprawozdawczych” – tłumaczy Krzysztof Baczyński.

Kluczowe w propozycji przedsiębiorców jest to, żeby w ślad za obowiązkami i kosztami poszły także uprawnienia. **„Stąd organizacje odpowiedzialności producentów i dobrowolne porozumienia przejmują od wprowadzających wyroby w opakowaniach realizację wszelkich obowiązków wynikających z ROP, w tym osiągnięcie poziomów recyklingu odpowiedniego dla każdego rodzaju materiału opakowaniowego, zarówno w opakowaniach jednostkowych, jak i transportowych oraz zbiorczych” – wyjaśnia Krzysztof Baczyński.**

System musi być także elastyczny, dostosowany do specyfiki gmin w Polsce. Dzielą się one na dwie zasadnicze kategorie. Pierwsza to są duże i średnie samorzady, najczęściej miasta, które wiele zainwestowały w gospodarkę odpadami, mają sprawne systemy zbiórki, najczęściej wybudowały sortownie, albo całe zakłady gospodarki odpadami i one potrzebują tylko pokrycia przez producentów kosztów zebrania i przygotowania do recyklingu odpadów opakowaniowych. W takim przypadku, organizacja odpowiedzialności producentów zawierałaby umowę z gminą, na podstawie gminnych sprawozdań finansowych pokrywa te koszty, ale byłaby też odpowiedzialna za znalezienie recyklera dla tych odpadów, które zostaną zebrane i posortowane w systemie gminnym.

Drugi rodzaj to gminy, które cały czas mają problemy z gospodarką komunalną. Powinny mieć one prawo powierzyć zadania organizacji odpowiedzialności producentów, która zajmie się zbiórką, zagospodarowaniem i recyklingiem trzech pojemników frakcyjnych: na papier, na plastik i metale oraz na szkło. Gmina będzie wtedy odpowiedzialna tylko za to, co nie jest związane z działalnością producentów, czyli za odpady zmieszane i odpady biodegradowalne.

W obu powyższych przypadkach może się jednak okazać, że odpadów zebranych selektywnie jest za mało, żeby uzyskać odpowiedni poziom recyklingu, bo niestety duża część odpadów opakowaniowych wciąż ląduje w kontenerach na odpady zmieszane. Organizacje odpowiedzialności producentów powinny więc pokryć także koszty wysortowania z tych odpadów zmieszanych odpadów surowcowych

i przekazania ich do recyklingu, bo każdy punkt procentowy poziomu recyklingu ma znaczenie. Odpady frakcyjne w odpadach zmieszanych nie mogą być pozostawione same sobie, natomiast selektywna zbiórka musi być jak najlepsza i jak najmniej opakowań trafiać powinno do odpadów zmieszanych.

Edukacja społeczeństwa

System ma się też bilansować, a organizacje odpowiedzialności producentów muszą działać w formie not for profit. **„Jeśli wypracują zysk, to przeznaczają się go wyłącznie na realizację działań związanych z ROP, bez możliwości wypłacania np. dywidendy akcjonariuszom danego podmiotu”** – mówi Piotr Wołajko z Pracodawców RP, sekretarz Zespołu regulacyjnego ds. GOZ. Zwraca on uwagę na duże potrzeby w zakresie działań o charakterze informacyjno-edukacyjnym: **„W ubiegłym roku, z racji sprawowania przewodnictwa w Radzie Dialogu Społecznego, postanowiliśmy zorganizować spotkania Wojewódzkich Rad Dialogu Społecznego, poświęcone szeroko rozumianej tematyce transformacji energetycznej i przystosowania się do unijnych celów klimatycznych. GOZ jest ważną częścią tego procesu. Z powodów epidemicznych nie udało się zorganizować dyskusji we wszystkich województwach, jednak tam, gdzie doszły one do skutku, powtarzał się postulat edukowania i informowania zarówno społeczności lokalnych, jak też decydentów w gminach i powiatach”**.

Za dostarczanie mieszkańcom niezbędnych informacji w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami opakowaniowymi (działania edukacyjne) odpowiedzialny powinien być jeden podmiot (co nie oznacza, że nie może on delegować części zadań niżej, w tym np. do organizacji pozarządowych), na przykład Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. „Organizacje odpowiedzialności producentów i dobrowolne porozumienia odprowadzają część środków uzyskanych od wprowadzających z tytułu Rozszerzonej Odpowiedzialności Producentów (np. 20%) do Funduszu na pokrycie kosztów realizacji działań edukacyjnych” – proponuje Piotr Wołajko.

Jeden regulator

Jeśli chodzi o nadzór nad prawidłowym działaniem systemu ROP, w tym nad prawidłowym działaniem wprowadzających wyroby w opakowaniach, organizacji odpowiedzialności producentów i dobrowolnych porozumień oraz gmin (w zakresie wydatkowania środków otrzymywanych od organizacji odpowiedzialności producentów i dobrowolnych porozumień) odpowiedzialny powinien być wskazany w ustawie organ administracji rządowej (Regulator). **„Organizacje odpowiedzialności producentów i dobrowolne porozumienia odprowadzają część środków uzyskanych od wprowadzających z tytułu Rozszerzonej Odpowiedzialności Producentów (np. 2%) do tego organu na pokrycie kosztów realizacji działań kontrolno-nadzorczych”** – tłumaczy Krzysztof Baczyński i wymienia przykładowe zadania Regulatora: „weryfikacja sprawozdań składanych przez gminy, organizacje odpowiedzialności producentów, okresowa analiza kosztów gospodarki odpadami opakowaniowymi (w celu ustalenia kosztu referencyjnego dla poszczególnych frakcji/rodzajów odpadów opakowaniowych)”.

Na koniec należy wspomnieć o potrzebie regularnego dialogu pomiędzy wszystkimi uczestnikami systemu gospodarki odpadami opakowaniowymi, w tym wprowadzającymi opakowania na rynek, samorządami oraz podmiotami zbierającymi i zagospodarowującymi odpady opakowaniowe. Interesariusze systemu powinni posiadać sformalizowane forum wymiany poglądów oraz opiniowania zarówno projektowanych przepisów dotyczących ROP, jak też innych dokumentów, np. strategii, planów i programów. **„Celowo jest powołanie Rady Konsultacyjnej, która zapewni dobrą współpracę podmiotów zaangażowanych w system ROP, a podmiotem odpowiedzialnym za to powinien być minister właściwy ds. klimatu”** – postuluje Krzysztof Baczyński. Nie oznacza to oczywiście wyjęcia tematyki ROP z agendy innych instytucji, jak np. Rady Dialogu Społecznego. **„Chodzi o stworzenie ciała wyspecjalizowanego w ROP, które będzie stanowiło merytoryczne wsparcie dla decydentów. Tworzenie platform dialogu i wymiany poglądów to dobra praktyka, która pozwala uniknąć potencjalnych nieporozumień i sporów”** – mówi Piotr Wołajko.

WNIOSKI

Pracodawcy i przedsiębiorcy są gotowi wesprzeć Ministerstwo Klimatu i Środowiska w pracach nad wdrożeniem ROP w naszym kraju. Pomocą w tym zakresie służą także eksperci Zespołu regulacyjnego ds. GOZ. Liczymy na to, że resort zdecyduje się skorzystać z proponowanych przez nas rozwiązań – bezsprzecznie pomoże to stworzyć skuteczny, efektywny, transparentny i oszczędny dla konsumentów system.

Koalicja Włącz Czystą Energię dla Polski ma na celu współpracę, dzielenie się dobrymi praktykami, wymianę doświadczeń, a przede wszystkim promocję rozwiązań, które pomogą Polsce w osiągnięciu celów wskazanych w Europejskim Zielonym Ładzie. Działania podejmujemy z myślą o korzyściach dla społeczeństwa i rozwoju gospodarczego Polski, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju energetyki opartej na zasadach Gospodarki Obiegu Zamkniętego.

Jeżeli Twoja organizacja wspiera Gospodarkę Obiegu Zamkniętego, dąży do efektywności energetycznej i uważa, że czas włączyć czystą energię dla Polski to skontaktuj się z nami i dołącz do nas.

Koalicja Włącz Czystą Energię dla Polski przy

www.wlaczczystaenergie.pl

czystaenergia@pracodawcyrp.pl

+48 22 518 87 00